

حفظ محوری غلط است

از چیزهایی که من به عنوان توصیه عرض می‌کنم – چون مسئولان هم اینجا تشریف دارند- نیازها و اولویت‌های علمی را ما تشخیص بدهیم و این را در برنامہ‌ریزی‌های آموزشی‌مان دخالت بدهیم...

یک مسئله، مسئله تقویت روحیه پژوهش و جویندگی در دانشجوست. حالا بحث تحول در نظام آموزشی کشور و نظام آموزش عالی، یک بحث خیلی مهم و طولانی است که باید هم تو این جلسات مطرح بشود، که الان مجال نیست. من می‌خواهم عرض بکنم که در همین زمینه تحول نظام آموزشی، از جمله کارهایی که باید انجام بگیرد، این است که جوری نظام آموزشی باید طراحی نشود که جوان ما به تحقیق، طلب‌کاری در تعمیق علم و دانش علاقه‌مند بشود. حفظ محوری، غلط است.

ما هنوز در دانشگاه‌هایمان متأسفانه می‌بینیم که معلم چند صد صفحه کتاب را برای یک واحد درسی داده که این دانشجو بخواند. چرا؟! حفظ کردن حرف‌ها و گفته‌ها نوشته‌هایی که معلوم نیست همایش چقدر فایده داشته باشد و درگیر کردن ذهن جوان به چیزی که غیر لازم است. باید فکر کرد، باید افراد برگزیده و شاخص بنشینند نظمی را طراحی کنند که جوان مامیل به پژوهش، تعمق و تحقیق پیدا کند؛ بااین استعدادی که جوان‌های ما دارند. انصافاً استعداد جوان‌های ما، استعداد برجسته‌ای است. استعداد متوسط کشور، استعداد بسیار بالایی است.

۳ مهر ماه ۱۳۸۷

تربیتون دانشجویی

چرا کرسی‌های آزاداندیشی پانمی‌گیرد؟

■ محمد طاهری*

دانشگاه محلی برای پرورش اندیشه و تمرین اندیشیدن است؛ دانشجویان و اساتید هم همواره بر این مسئله تأکید می‌کنند و حتی رهبری انقلاب نیز بر این امر مهم با عنوان کرسی‌های آزاداندیشی تأکید داشته‌اند، اما با آمدن و شد هر دولتی و سلاطین مختلف مسئولان دانشگاهی، مسئله آزاداندیشی در دانشگاه در فراز و فرود مداوم قرار دارد و هیچگاه انطور که باید با نگرفته است.

آزاداندیشی در بین دانشجویان باعث خواهد شد دانشجویان توانا به قوت اندیشه و تحلیل دقیق، بیان و قوی سدید و محکم، شنوای واقعی به سخن منتقد، داری عزت نفس در دفاع از باورها و آرمان‌هایشان شوند.

سؤال جدی آن است که چرا حتی به‌رغم تأکیدات مکرر رهبر معظم انقلاب مبنی بر ضرورت ایجاد جلسات آزاداندیشی در دانشگاه‌ها هنوز شاهد اتفاق افتار نگار و

موج آفرین در سطح دانشگاه‌ها نیستیم؟

بدون شک یکی از مهم‌ترین آسیب‌ها را ابتدا می‌بایست در خود جنبش دانشجویی جست و جو کرد. دانشجو به واسطه دنبال حق بودن و صراحت در بیان و داشتن دغدغه با بیاست خود پیشگام و مشتاق برای جلسات آزاداندیشی باشد. اما متأسفانه شاهد هستیم که ذهنیت غالب این است که مقوله آزاداندیشی صرف‌دا قالب‌های نظری و نخبگانی تعریف می‌شود و با این ذهنیت، دانشجوی بر سؤال اما کم مطالعه (با توجه به بی‌مقتضی سنتی) جرئت حضور و بیان نظر خود را پیدا نمی‌کند و همین می‌شود که از آزاداندیشی هراس پیدا می‌کند و به دنبال برنامه‌هایی به زعم خود آسان‌تر و بدون هزینه مثل سخنرانی و پخش فیلم و... می‌رود، حال آن که آزاداندیشی را باید سهل کرد و به واقع آن صرف قالب‌های سخت و نخبگانی عبور داد تا بتوانیم موج آزاداندیشی را در سطح دانشگاه‌ها به وجود آوریم. آزاداندیشی را باید با خلاقیت در قالب‌های گوناگون تزیین کرد تا بدانه دانشجویی بتواند با آن ارتباط برقرار نماید.

از طرف دیگر مسئولان امر نیز اعتقاد واقعی به آزاداندیشی ندارند که اگر اینچنین بود کار‌های بنیادی در این حوزه شکل می‌گرفت؛ ما در سال‌های پیش حتی یک همایش آموزشی در حیطه آزاداندیشی نداشته‌ایم یا دانشگاهی با نامشروعی را با واقعیات فرهنگ آزاداندیشی آشنا نماییم. با هنوز مشکلاتی در آیین‌نامه آزاداندیشی موجود است که

دانشجویان را در روند اجرایی دچار مشکل می‌کند.

شوریه‌خانه باید این نکته را هم اضافه کرد که عده‌ای از فضای آزاداندیشی هراس دارند و فضای امنیتی را بر آن حاکم و گمان می‌کنند جلسات آزاداندیشی یعنی فضایی که همه ساختارها شکسته می‌شود و بنیان‌ها مورد هجوم قرار می‌گیرد. این استدلال خود گواه دیگری بر مظلومیت فرهنگ آزاداندیشی است. می‌توان باطمینان گفت در صورتی که جلسات آزاداندیشی در دانشگاه‌ها به صورت روال معمول در آید در درازمدت یک فضای منطقی و علمی به دور از هنجار شکنی و غوغا سازی پدید می‌آید که این خود شأن دانشگاه و دانشجو تراز انقلاب اسلامی است. اگر همگی ما به درک صحیحی از آزاداندیشی برسیم آن وقت یکایک ما به عنوان سفیران آزاداندیشی مشتاقانه به دنبال ایجاد فضایی می‌رویم که اندیشه‌ها مطرح و در فضای سالم تضارب آرا با متانت و اخلاق، حق نمایان شود و این تنها راه حفظ و نگهداری از میثاق اسلام و انقلاب خواهد بود.

● دبیر انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه شیراز

دانشگاه

دانشگاه و انتخابات، پیاده نظام یا روشنگری؟!

حواسمان به شکل‌های یکبار مصرف انتخاباتی باشد

در بررسی اوضاع این روزهای دانشگاه‌های کشور، بدون شک باید مسئله انتخابات را در میان مهم‌تر ین موضوعات موجود در این فضا قرار داد. شکی نیست که با پیش رفتن زمان، غلظت فضای انتخاباتی در سطح دانشگاه از سطح کنونی نیز فراتر رفته و حداقل در اردیبهشت ماه، فضای علمی را کاملاً تحت تأثیر خود قرار خواهد داد. مطرح شدن مسائل سیاسی در محیط علمی البته ایجاب پیدا نیست و اتفاقاً بهترین جا برای نقد رویکردهای سیاسی گروه‌ها و احزاب مختلف، همین محیط علمی دانشگاه است. با این حال، نوع بر خودر احزاب و گروه‌های استفاده از ظرفیت تشکل‌های دانشجویی، همیشه محل سؤال بوده است. چه اینکه گروه‌های سیاسی خارج از دانشگاه – از هر طیفی – همواره مشتاق استفاده از ظرفیت تشکل‌های دانشجویی برای تبلیغ دیدگاه‌های سیاسی خود در بزنگاه‌های انتخاباتی بوده و نگاهی ابزاری به تشکل‌های دانشجویی داشته‌اند.

این در حالی است که نسبت تشکل‌های تشکل‌های دانشجویی به احزاب سیاسی، باعث وامدار شدن آنها به احزاب شده و به مثابه سدی، جلوی فعالیت‌های آرمان‌خواهانه این عمل خواهد کرد. به زبانی دیگر، یک تشکل، زمانی دانشجویی خواهد بود و زبان گشاده در انتقاد از روندهای حاکم بر دستگاه‌های مختلف حاکمیتی را خواهد داشت که قید

منافع سیاسی خارج از دانشگاه را زده باشد. روند رشد قارچی شکل تشکل‌های دانشجویی خلق الساعه طی سال‌های اخیر، دورنمای روشنی از فعالیت آزادمنشانه سیاسی در سطح دانشگاه‌ها را ترسیم نمی‌کند. هم‌زمان شدن سه انتخابات مهم با یکدیگر نیز بر اهمیت تشکل‌هایی به جای دادن آگاهی سیاسی به دانشجویان، طی دوره باقیمانده تا انتخابات ۲۹ اردیبهشت ماه، به سیاسی کاری حاکمیت پرداخت و ترجیح شان، ایفای نقش پیاده نظام برای جریان‌های مختلف خواهد بود که آنها را یک شبه خلق کرده‌اند.

مرداد ماه سال ۹۴ یک رهبر فرزانه انقلاب طی دیدار خود با دانشجویان، از چنین تشکل‌هایی با نام تشکل‌های یکبارمصرف یاد کرده، آنها را مضر برشمردند. ایشان طی دیدار تشکیل دادی در همین زمان گفتند: «تشکل‌هایی هم هستند که مثل ظرف‌های یکبار مصرف، فقط برای انتخابات به وجود می‌آیند؛ مصرفش فقط انتخابات است. بعضی تشکل‌ها این‌جوری هستند؛ تشکل‌ها را درست می‌کنند، خجالت هم نمی‌کشند بعضی‌ها، می‌گویند هم که این تشکل را درست کردیم برای اینکه در انتخابات فلان‌جا به‌دردمان بخورد. خوب بایا! اینکه اهانت به دانشجو است؛ نگاه ابزاری به دانشجو، آن هم دانشجویی نخواهد که حالا در یک تشکل بنا است گرد بیاید، این اهانت به او است. مگر انتخابات چقدر

نفوذ سیاست‌بازان خارج دانشگاه به قلب انجمن‌های اسلامی را دلیل ناامیدی خود از این تشکل‌ها معرفی کرده و می‌فرمایند: «ما دل به انجمن‌های اسلامی خوش بود... ما خیلی امید بسته بودیم. من عملاً می‌بینم انجمن‌های اسلامی آن مسیری را که مورد امید بود، نپیموده‌اند. انجمن اسلامی بایستی زمینه‌سازی کند تا فکر دینی و فرهنگ دینی در دانشگاه‌ها به صورت درست و عمیق و شایسته دانشجوی‌اش جا بیفتد. به جای این، بسیاری از انجمن‌ها حالا من همه‌شان را خیر ندارم، اما تا آن جایی که من اطلاع دارم به بازی‌های سیاسی، کار‌های سیاسی و دسته‌بندی‌های سیاسی افتادند، دسته‌بندی‌های سیاسی بیرون از دانشگاه را به داخل دانشگاه آوردند.»

بر این اساس، موضع آرمانی یک تشکل دانشجویی در مواجهه با مسئله انتخابات، چیزی فراتر از تعیین معیار‌های نامزد اصلاح و روشنگری در این زمینه نخواهد بود. وارد شدن تشکل‌ها به دسته‌بندی سیاسی، همان چیزی است که مقدمات مرگ آرمانخواهی و مطالبه‌گری آنها را رقم خواهد زد. با این حال، مسئله نسبت دانشگاه و انتخابات، به همین جا ختم نمی‌شود. موضوع دخالت یا عدم دخالت دانشگاه آزاد در انتخابات را نیز باید یکی دیگر از سرفصل‌های مهم این حوزه دانست. طبق گزارش هیئت تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی از دانشگاه آزاد در سال ۹۳، دانشگاه آزاد در همین دوره ریاست جمهوری، فعالیت‌های انتخاباتی گسترده‌ای به نفع یکی از کاندیداها داشته که هزینه‌های این اقدامات از طریق منابع مالی عمومی و شهریه دانشجویان که نزد مدیران به امانت شده است.

دخالت دانشگاه آزاد در انتخابات سال ۸۸ و انتخابات مجلس نهم نیز از دیگر مستندات موجود در گزارش مجلس شورای اسلامی به شمار آن است. در این گزارش، ایجاد جنبه رسانه‌ای و «جنگ روانی» پس از اعلام نتایج انتخابات و دامن زدن به اغتشاشات تنها یکی از عناوین دخالت‌های دانشگاه آزاد در انتخابات سال ۸۸ بوده است. بر این اساس، نقش دانشگاه در انتخابات ۲۹ دی‌بهشت ۹۶، قابل اغماض البته امیدواری‌هایی را برای عدم دخالت این دانشگاه در فرآیند انتخابات رقم زده است. این حال، نقش آفرینی تشکل‌های یکبار مصرف و سیاسی‌سازی در محیط دانشگاه را باید جزو احتمالات مسلم یک‌ما پیش رو دانست. احتمالی‌که می‌تواند محیط آرام و منطقی دانشگاه را عرصه پرویز ریخت حب و بغض‌های پیاده نظام گروه‌های سیاسی در محیط علمی دانشگاه کند.

اعتکاف دانشجویی و غلبه رویش‌ها بر ریزش‌ها

معنویتی به قامت ۴۵هزار دانشجوی معتکف

به خوبی، نادرست بودن تحلیل‌های مبتنی بر ظاهر ماجرا را اثبات می‌کند.اعتکاف دانشجویی با سنگر فرهنگی نظیری است که از بر کات استقرار نظام جمهوری اسلامی به حساب می‌آید. رهبر فرزانه انقلاب در همین زمینه می‌فرمایند: «پدیده یکی از رویش‌های انقلابی است؛ ما اول انقلاب این چیزها را نداشتیم. اعتکاف همیشه بود. زمان جوانی ما وقتی ایام ماه رجب فرا می‌رسید، در مسجد امام قم –آن هم فقط قم، در مشهد من اصلاً اعتکاف ندیده بودم– شاید ۵۰، ۱۰۰ نفر فقط طلبه اعتکاف می‌کردند. این پدیده عمومی؛ اینکه دهها هزار نفر در مراسم اعتکاف شرکت کنند، آن هم اغلب همه جوان. جزو رویش‌های انقلاب است. . امروز در دانشگاه‌های کشور، هزاران نفر از جوانان دانشجوی – دختران و پسران – در همین مساجد دانشگاه‌ها اعتکاف می‌کنند.» در همین راستا، حسین سروقامت، مدیر فرهنگی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها اخیراً به آمار قابل تأملی در همین زمینه اشاره کرده است.

وی با اشاره روند افزایشی هر ساله در تعداد و کیفیت معتکفان دانشگاه‌ها، گفته است: «در سال گذشته ۲۰۰ دانشگاه اقدام به برگزاری

سال‌ها چقدر توانسته روح معنویت را در میان

جامعه دانشگاهی ایران بخشکاند؟

طبیعتاً به این سؤال می‌توان جواب‌های متعددی داد. گروهی تنها با تکیه بر شاخص‌های سطحی و روینایی چون گسترش شل حجابی‌ها، غلبه گسترده غرب را تئوریزه می‌کنند. این استدلال‌ها به دلایل متعددی، شرایط نقض شدن را دارد. و اما ارتکای چنین تحلیل‌هایی به ظاهر ماجرا و غفلت از لایه‌های درونی‌تر شخصیت دانشجو و جوان ایرانی، رشد فزاینده آمار دانشجویان شرکت‌کننده در برنامه‌هایی چون پیاده‌روی اربعین، اردوهای جهادی و اعتکاف دانشجویی، مستندات است که می‌تواند تحلیل‌های واقعی‌تری را از وضعیت لایه‌های درونی‌تر فرهنگ در سطح دانشگاه‌های کشور ارائه دهد. در همین راستا احیت‌الاسلام پیرچیدا همگی اما نیک می‌دانیم که دنیا مطلقاً اینگونه نیست. دنیا ملغمه‌ای از شکست‌ها و خوشی‌هاست که به هیچ روی نمی‌توان تمام اجزای آن را تحت کنترل خود درآورد. دلیل اصلی سرگشتگی انسان غربی را نیز باید در همین واقعیت جست‌وجو کرد.

انقلاب اسلامی چه خواهیم و چه نخواهیم، ما را از این مدار تنگ زیست غرب منشانه بیرون

کشیده است. بنای اصلی قدرت انقلاب نیز بر همین ایمان‌های مردم است. بر همین اساس،

غرب ۲۸ سال تمام سعی کرده تا روح الحاد را در جان‌های ما رسوخ دهد. طبیعتاً در این زمینه‌از همان ابتدا سبیل اصلی تهاجم، نخبگان بوده‌اند.

تأثیرگذاری همه‌جانبه در اقطار مختلف اجتماع اما در معرض بیشترین هجوم‌ها قرار گرفته‌اند. پرورش اساتید غریزده و سامان دادن تهاجم گسترده فرهنگی در حوزه ترجمه منابع علوم انسانی غرب را می‌توان مهم‌ترین اقدامات دشمن در این حوزه قلمداد کرد. قصد ما در این مجال البته ریشه‌یابی علان این تهاجم همه‌جانبه و کنکاش پیرامون ایجاد متعدد آن نیست. سخن این است که غرب در تمام این

دانشگاه

حرف استاد

مقابله با فروش پایان‌نامه

با اجتناب از کمیت‌گرایی

از جمله دلایل اصلی در بروز پدیده پایان‌نامه‌فروشی باید به افزایش ظرفیت‌های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌های دولتی و به ویژه دانشگاه آزاد، رشد بی‌رویه تعداد دانشجویان در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری و پذیرش دانشجوی دکتری و موافقت با همه تقاضاهای واحدهایی که فاقد آمادگی

کامل هستند، اشاره کرد. از این رو افزایش فروش پایان‌نامه یک فرآیند پیچیده و چندجانبه‌ای شامل دانشجو، استاد، دانشگاه و دلال می‌شود که از فرصت‌ها در حال سوءاستفاده هستند.

البته دانشگاه‌های بزرگ در این زمینه روابط و ضوابط خاص خود را دارند اما دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی که در چند سال گذشته وارد عرصه پژوهشی دانشجویان دکتری شده‌اند فاقد زیرساخت و نظارت لازم و جدیت در برخورد با تخلفات هستند.

تشویق دانشجویان به مشارکت داشتن هر چه بیشتر در نوشتن مقالات بدون توجه به کیفیت و ارتباط این مقاله با فعالیت دانشجویی در چند سال گذشته منجر به این شده که نوشتن پایان‌نامه و مقاله به تجارت تبدیل شود. البته گام خوبی در وزارت علوم در راستای ایلغ بر خورد با تخلفات پژوهشی به دانشگاه‌ها بر داشته شده که دانشگاه‌ها باید این بلاغیه را مورد توجه جدی قرار دهند و دانشگاه‌های بزرگ در حال اجرای آن هستند.

در حال حاضر کشور از توسعه کمی عبور کرده و در جایگاه مناسبی از این لحاظ قرار گرفته است، بنابراین دانشگاه‌ها باید به سمت توسعه کیفی حرکت و با تخلفات در این حوزه (استاد، دانشجو، دانشگاه و دلال) برخورد کنند.

بنابراین با کنترل و مدیریت تشویق‌ها در نوشتن مقاله و ایجاد تناسب منطقی بین ظرفیت‌های موجود و تعداد دانشجویان تحصیلات تکمیلی ورودی ضروری است و در پس این اقدامات می‌توانیم متناسب با «عملکرد کیفی» دستاوردهای پژوهشی، تقدیراتی را به عمل آورده و از تشویق‌های کمی و توجه به دستاوردهای کمی فاصله بگیریم.

روایت دانشجویی

امتحان جامع

■ مریم کمالی‌نژاد

هر شب غر می‌زدم که کاش زودتر تمام شود. خون‌سردی مجید حالم را خراب‌تر می‌کرد. بی‌خیال لم می‌داد گوشه میل وبا یک لیختند تو پهن جواب می‌داد: «چرا بابا؟! سخت می‌گیریا تموم شه که چی بشه؟»

من همانطور که پوست تخمه‌های سرریز شده از بشقاب‌ها را از روی جمع می‌کردم با حرص می‌گفتم: «بله! برای شما معلومه که خوبه، من بیچاره از کت و کول اقدام بس که مهمون داری کرد» و مجید ریشخندی می‌کرد که «هروس خلم، قشنگ معلومه تا امسال تنها چیزی که جا به جا کردی کتاب و دفتر بود»؛ ناز‌نازای هستنی دیگه و گر نه مگه چندتا مهمون خونه ما اومدن؟»

راست می‌گفت. عبد اول ازدواجیام بود و هفته اول که اصلاً مهمان نداشتیم، هفته دوم هم تک و توک فامیل و خواهر و برادران بهمون سر زدن. حالا مجید به رویم هم نمی‌آورد اما در مهمان‌داری حساسی هم کمک حالم بود. اما خسته شده بودم. از حجم آدم‌هایی که هر روز می‌دیدم و تنهایی و خلوتی که در مجردی‌ام داشتم و مسئولیتی که روی دوشم بود، خسته و تالان بودم. هنوز عادت نگرده بودم و زیادی سخت می‌گرفتم. از طرفی هم «امتحان جامع» در پیش بود و خیلی روی تعطیلات عبد برای درس خواندن حساب کرده بودم که نشد.

بشقاب‌ها را گذاشتم توی سینک و بلند گفتم: «هن تا امتحان جامع دست به سیاه و سفید نمی‌زنم» مجید بلندتر خندید و گفت: «فدای سرت، خودم هوات دارم.» نمی‌دانم چه مرگم بود که هر چه می‌گفت، لجم درمی‌آمد، حتی وقتی اظهار همراهی می‌کرد.

تعطیلات که تمام شد نشستیم پای درس خواندن. از همان صبح روز چهاردهم، دفتر و کتاب‌ها را ریختم دورم و روزی ۱۲ ساعت درس خواندم و باز هم انگار پیشرفتی حاصل نمی‌شد. درست دو روز قبل از امتحان که جمعه بود و قرار مرور درس‌ها و جمع‌بندی و... با خودم داشتم، خانواده مجید سز زده آمدند خانه‌مان از صبح زود شال و کلاه کرده پشت در بودند. مجید گفت: «لخم و تخم ممنوع، هر چه می‌خواستی بخوانی تا الان خواندی، یک امروز را ببخیال شو.» عصبانی و درهم بودم. هر کاری می‌کردم نمی‌توانستم خودم را جمع و جور کنم و لیختند بزنم. دست آخر هم مادر شوهر و خواهر شوهر تا پایان مهمانی در حال رفتن و آمد بین آشپزخانه و پذیرایی بودند، بخندند و شستند و خوردند و هی اظهار شرمندگی کردند که چه موقع مزاحم درس من شده‌اند. لعنت به من که همه چیز را گذاشتم برای این یک ماه آخر.